

Vanhemmuuden, opintojen ja töiden yhteensovittamisen haasteet media-alalla

Pauli Pietilä

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2023

Media-alan tutkinto-ohjelma
Käsikirjoitus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan koulutus
Käsikirjoitus

PIETILÄ, PAULI:

Vanhemmuuden, opintojen ja töiden yhteensovittamisen haasteet media-alalla

Opinnäytetyö 30 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Toukokuu 2023

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin media-alan opiskelijoiden kokemuksia opintojen, työn ja perhe-elämän yhdistämisestä. Tutkimuksen tavoitteena on tehdä näkyväksi media-alan opintojen ja perhe-elämän yhdistämiseen liittyviä haasteita ja tuoda esiin millaisia ratkaisuja opiskelijat ja perheet ovat löytäneet näihin haasteisiin. Perheellisten opiskelijoiden määrä on melko suuri korkea-asteen opinnoissa, mutta yhteiskunnallisesti perheellisten opiskelijoiden tukeminen jää vähäiseksi.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista kyselytutkimusta. Kyselyyn suostuneille lähetettiin sähköpostitse kyselylomake joka sisälsi demografisia tietoja ja avoimia kysymyksiä. Kyselyyn vastanneilla oli oltava yksi tai useampi lapsi, sekä heidän oli opiskeltava samanaikaisesti media-alalla. Vastaajat ovat Tampereen ammattikorkeakoulun elokuva- ja tv-alan opiskelijoita ja osa työskentelee myös näissä tehtävissä. Työssä hyödynnettiin tausta-aineistona myös tilastotietoa ja aiempia tutkimuksia.

Opinnäytteen tuloksista ilmeni, että erityisesti pitkät työpäivät, epäsäännölliset työajat, pitkät työmatkat ja vähäinen tuki työnantajalta tai työtovereilta voivat vaikeuttaa perhe-elämän hallintaa. Lisäksi perheellisten opiskelijoiden on vaikeampi verkostoitua luokkakavereihin ja opiskelupiireihin, sillä opiskelijoiden vapaa-ajan vietto sijoittuu useimmiten iltoihin ja öihin. Kyselytutkimuksista kuitenkin ilmeni opiskelevien vanhempien vahva motivaatio ja into alaa kohtaan. Yhteiskunnallisesti olisi tärkeää kehittää pienten lasten vanhempien tueksi ratkaisumalleja, jotka tukevat jaksamista ja perheiden hyvinvointia.

Asiasanat: vanhemmuus, haasteet, media-ala, opiskelu

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Screenwriting

PIETILÄ, PAULI:

The challenges of combining parenthood, studies and work in the media industry

Bachelor's thesis 30 pages, appendices 2 pages
May 2023

This thesis examines the experiences of media students in balancing their studies, work, and family life. The aim of the research is to highlight the challenges associated with combining media studies and family life.

The research method used in this study is qualitative survey research. The participants who agreed to take part in the survey were sent a questionnaire via email, which included demographic information and open-ended questions. The respondents were required to have one or more children and be concurrently studying in the field of media. The study also utilized background information from statistics and previous research.

The findings of the thesis revealed that long working hours, irregular work schedules, financial difficulties, lengthy commutes, and limited support from employers or colleagues can make it challenging to manage family life. Student parents may also experience feelings of guilt because they are unable to spend enough time with their children. Additionally, student parents find it more difficult to network with classmates and study groups, as their free time often falls in the evenings and nights.

However, the survey research highlighted the strong motivation and enthusiasm of student parents towards their studies. It is important to develop solutions that support the well-being and resilience of parents with young children in society.

Key words: Parenthood, challenges, media industry, studying

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 Tutkimusmenetelmät	8
3 Media-alan opiskelu perheellisenä	10
3.1 Vanhemmuus ja opiskelu elämänvaiheena	10
3.2 Media-alan ja media-alan opintojen erityispiirteet	12
3.3 Ajankäytön hallinta	14
4 Tulokset	17
4.1 Haasteet	17
4.2 Mikä auttaa selviytymään arjessa?	19
5 POHDINTA	22
LÄHTEET	25
LIITTEET	29

1 JOHDANTO

Aloitin media-alan opintoni Tampereen ammattikorkeakoulu Mediapoliksessa, kun ensimmäinen lapseni oli noin kuukauden ikäinen. Tuoreena vanhempana en osannut vielä hahmottaa, kuinka paljon pienen lapsen hoitaminen vie aikaa. Osasin tietysti odottaa ettei vanhemmuus ja opiskeleminen samanaikaisesti tule olemaan vaivatonta, mutta olin niin innoissani päästessäni opiskelemaan tulevaisuuteni ammattia, etten antanut väsymyksen ja kiireen pidätellä itseäni opintojen tieltä. Ajattelin opintojen ja vanhemmuuden mahtuvan samaan elämäntilanteeseen, vaikka yleisesti vanhemmaksi tullaankin vasta opintojen jälkeen: Keskimääräinen ikä tulla äidiksi on noin 30 vuotta, ja isäksi noin 32 vuotta (Suomen virallinen tilasto 2022, 2023) ja perhe ei nykyajan pidentyneen nuoruuden kulttuurissa normatiivisesti kuulu alle 30-vuotiaiden elämään (Ketokivi, 2002).

Suomessa ollaan yhä huolestuneimpia lapsiluvun pienenemisestä ja mietitään keinoja syntyvyyden parantamiselle. Tärkeimpänä syynä lastenhankinnan lykkäämiseen ovat opinnot, ja opintojen kesto on pidentynyt sekä ammatinvaihto ja uudelleen kouluttautuminen ovat lisääntyneet (Lammi-Taskula, Karvonen & Ahlström 2009). Vaikka työ ja perhe ei nuorten näkemyksissä asetu vastakkain, nykyään koulutus ja työelämään pääseminen koetaan olevan perheen perustamista aikaisempi tavoite (Lindroos, Sevo, Alakärppä & Rönkä 2020).

Tämä opinnäytetyö pyrkii tuomaan näkökulmaa siihen, mitkä tekijät media-alan korkeakouluopinnoissa tuo haastetta vanhemmille ja mitkä tekijät helpottavat opintojen ja työelämän yhdistämistä lapsiperhearkeen. Kuormitustekijöitä tunnistamalla niitä voi pyrkiä helpottamaan tai purkamaan. Helpottavia tekijöitä esiin tuomalla niitä voidaan yhä enemmän lisätä, jotta nykyisten vanhempien arjessa jaksamista voidaan tukea ja toisaalta lapsettomien perheen perustamista opintojen aikana mahdollistaa. Jos syntyvyyttä halutaan parantaa, pitäisi lasten saamisen yrittäminen olla mahdollista ja myös mahdollistettava oli sitten missä elämäntilanteessa tahansa. Aira Virtalan (2007) väitöskirjassa hän kirjoittaa ihmisille olevan tärkeää ajoittaa ja hallita itse raskaaksi tulemista, jotta voi ylläpitää hyvää lisääntymisterveyttä.

Vaativa ja uuvuttava pikkulapsiarki sekä pitkät työpäivät, ennustamattomat tai vaikeat työajat tuovat haasteita perheen ja työn yhteensovittamiseen (Nieminen 2017) ja kaikki nämä tunnusmerkit ovat media-alalle tyypillistä. Jo media-alan opintoihin kuuluu kursseja ja projekteja, joissa tyypilliset tai säännölliset työajat eivät toteudu. Vanhemmuuden, opintojen ja töiden yhteensovittamisen voikin ajatella vaativan media-alalla vielä erityisempää huomiota kuin keskimäärin ja alalla toimivilta hieman lisäponnisteluja sekä jaksamisen että kärsivällisyyden suhteen. Opintojen aikana vasta harjoitellaan työelämään ja erityisesti lopputöiden mahdollisessa projektiosassa, eli esimerkiksi lyhytelokuvan tuotannossa, opiskelijat tekevät itsenäisesti miltei kaiken (Opintopolku 2023). Näin ollen päivät venyvät jo pelkästään harjoittelemisen takia.

Lisäksi opintojen ja lapsiperheen yhteensovittaminen saattaa vaikuttaa opiskelijoiden hyvinvointiin. Aiemmassa tutkimuksessa niillä vanhemmilla, jotka voivat paremmin, opintojen ja perheen yhteensovittaminen on myös onnistunut paremmin. Nurmilaukkaan ja Turkkilan (2019) kirjallisuuskatsauksesta selviää opiskelijoiden hyvinvoinnilla olevan positiivinen vaikutus koulutuksen läpäisy aikaan. Kun opiskelijat voivat hyvin fyysisesti, sekä eritoten henkisesti, on helpompi sietää stressiä ja kuormitusta, ja näin ollen opiskelijoiden mahdollisuus läpäistä koulu tiettyyn määräaikaan mennessä paranee.

Tämän opinnäytteen tarkoitus on tuoda näkemystä vanhemmuuden tuomiin haasteisiin nimenomaan media-alalla opiskelevalle, ja mahdollisesti myös jo työskentelevälle ihmiselle. Minkälaista arjen pyörittäminen on, kun työt media-alalla ovat usein projektiluontoisia, päivät pitkiä ja huonosti nukutut yöt yhä ennestään vaikeuttavat tilannetta. Millaisia haasteita perhe-elämä tuo opintojen suorittamiseen ja miten parisuhteen ja perheen hyvinvoinnista pystyy huolehtimaan opintojen aikana? Nyky-yhteiskunnassa on täysin normaalia jaettu vanhemmuus ja kuten Eerolan (2008) tutkimuksesta ja haastatteluista selviää, suurin osa hänen haastateltavista isistä oli lasten kanssa kotona puolison palattua työelämään tai opintoja jatkaessaan.

Kokevatko media-alan opiskelijat vanhemmuuden taakan jakautuvan tasapuolisesti vai vaatiiko toisen vanhemman opiskelu toisen vanhemman

lisääntyneitä vastuunottoa perhe-elämästä? Entä, jos kahden vanhemman perheessä molemmat ovat samalla alalla ja elämäntilanteessa?

2 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä tutkin media-alan opiskelijoiden kokemuksia opintojen, työ- ja perhe-elämän yhdistämisestä. Tämä opinnäyte on laadullinen tutkielma, jonka tavoitteena on tehdä näkyväksi juuri media-alan opintojen ja perhe-elämän yhdistämiseen liittyviä tyypillisiä haasteita, ja tuoda esiin millaisia ratkaisuja opiskelijat ja perheet ovat löytäneet näihin haasteisiin. Koska media-alan opiskelijoille on oman kokemukseni myötä myös tyypillistä työskennellä opintojen ohella, niin tässä opinnäytetyössä perehdyn myös kokemukseen työelämän yhdistämisestä opiskeluihin ja perhearkeen. Viime vuosina opiskelutapa on pandemian takia muuttunut, joten tämä opinnäytetyö tuo esiin viimeisimmän kokemuksen media-alan opiskelijoiden arjesta.

Media-alan työllä tarkoitetaan mediasisältöjen, tuotteiden, palvelujen ja brändien suunnittelua, tuottamista ja mainostamista (Malmelin & Villi 2017). Tässä työssä keskitytään mediasisältöjen suunnitteluun ja tuottamiseen. Tässä työssä kyselyyn vastanneet ovat elokuva- ja tv-alan kuvauksen, leikkauksen, käsikirjoittamisen ja tuotannon opiskelijoita. Osa vastaajista myös työskentelee näissä tehtävissä. Lisäksi osa työskentelee digitaalisten sisältöjen parissa.

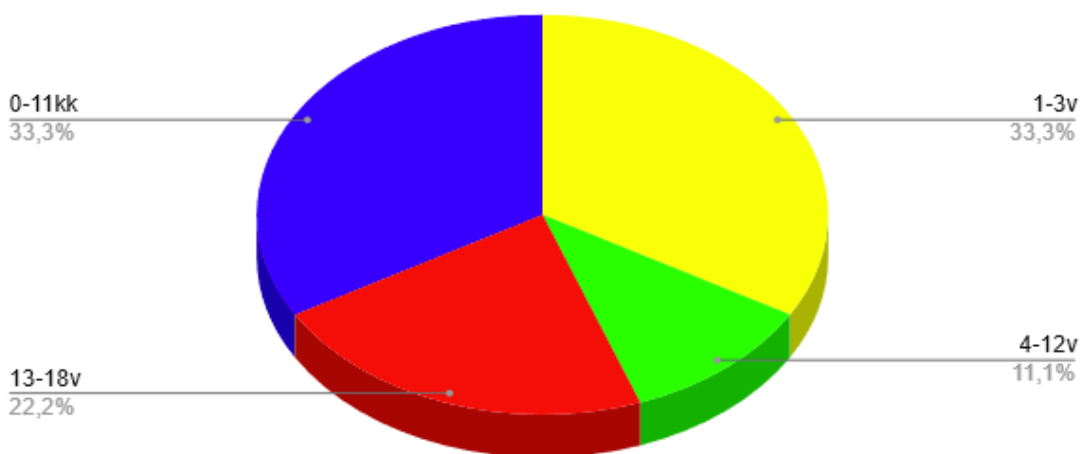
Opinnäytetyön aineistoa varten tavoittelin Tampereen ammattikorkeakoulun media-alan opiskelijoita, joilta löytyy yksi tai useampi alaikäinen lapsi, jotka opiskelevat audiovisuaalista mediaa ja ovat myös työelämässä samanaikaisesti. Osa vastaajista opiskeli ensimmäistä korkeakoulututkintoaan ja osa oli alanvaihtajia. Vastaajien keski-ikä oli 33,2 vuotta. Vastaajina oli sekä miehiä ja naisia, mutta tarkempaa sukupuolijakaumaa ei anonymiteetin turvaamiseksi voi paljastaa. Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden lasten iät vaihtelivat alle puolen vuoden ikäisistä teini-ikäisiin.

Kyselyyn vastaajat valikoituivat tähän opinnäytetyöhön sillä perusteella, että heillä tiedettiin olevan lapsi/ lapsia. Osa vastanneista pyydettiin suoraan mukaan, osa julkisten kyselyiden kautta. Opiskelijoille lähetettiin kyselypyynnöt, ja kyselyyn suostuneille lähetettiin demografisia tietoja ja avoimia kysymyksiä sisältävän kyselylomakkeen. Kyselyyn vastanneiden vastaukset käydään läpi tutkimuksessa niin, että vastanneiden identiteetti ei paljastu. Vastaukset

teemoiteltiin kyselyyn vastanneiden vanhempien kertomuksista media-alan opiskelun erityispiirteisiin ja haasteisiin, työntekoon opintojen ohella, ajankäytön hallintaan, opintojen ja perhe-elämän haasteisiin ja siihen, miten perheet näiden haasteiden keskellä selviytyvät.

Tämä on laadullinen tutkimus, joten kyselyyn vastanneiden kokemusta ei voi yleistää koko väestöryhmää koskevaksi. Kyselyyn vastanneita ja tähän tutkimukseen soveltuvia opiskelijoita löytyi kuusi kappaletta. Tutkimuksen otoskoko on pieni, ja myös perusjoukko (audiovisuaalisen alan opiskelijat, joilla on alaikäisiä huollettavia lapsia) on pieni, joka yhä entisestään vaikeuttaa tutkimuksen yleistettävyyttä. Kuitenkin otannan voi nähdä olevan edustava, sillä siihen kuuluu monen ikäisten lasten vanhempia kuten kuvio 1 havainnollistaa. Kaikki kyselyyn pyydetyt myös vastasivat kaikkiin kysymyksiin, mutta avoimissa kysymyksissä toiset avasivat ajatuksiaan pidemmin, joten heidän kokemukset painottuvat tässä tutkimuksessa.

Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden lasten iät

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden lasten iät.

3 Media-alan opiskelu perheellisenä

3.1 Vanhemmuus ja opiskelu elämänvaiheena

Ammattikorkeakouluopiskelijoista 24,8 prosenttia ja yliopisto-opiskelijoista 12,7 prosenttia on perheellisiä, ja ammattikorkeakoulujen humanistisilla- ja taidealoilla perheellisiä on 13,6 prosenttia opiskelijoista (Opetus ja kulttuuriministeriö, opiskelijatutkimus 2019, 21). Kuitenkin ammattikorkeakouluopinnot aloitetaan keskimäärin 24 vuoden ikäisenä, yliopisto-opiskelut 21 vuoden ikäisenä (Opetus ja kulttuuriministeriö, opiskelijatutkimus 2019, 19). Naiset saavat ensimmäisen lapsensa keskimäärin 30-vuotiaina, ja miehet 31,9-vuotiaina (Suomen virallinen tilasto 2022, 2023). Opiskelu ja vanhemmuus ovatkin siis ajallisesti usein eri elämänvaiheessa ja opiskelujen keskeneräisyys on merkittävin syy lastenhankinnan siirtämiseen (Virtala 2007). Opiskeluaika koetaan nuoruuden jatkona, ja vanhemmuus osana aikuisuutta (Ketokivi 2002).

Koska opiskelu ja vanhemmuus nähdään kulttuurissamme usein erilaisina ja erillisinä elämänvaiheina, opiskelun ja vanhemmuuden yhdistämiseen liittyy monia ristiriitoja, kuten sosiaalisia, taloudellisia ja ajankäytöllisiä ristiriitoja (Ali-Löytty 2009, 38). Sosiaalisiin haasteisiin liittyy esimerkiksi ristiriitoja nuoren opiskelijan identiteetin sekä aikuistuneen vanhemman roolin välillä. Opiskelu ja vanhemmuus nähdään tässä mielessä jopa toistensa vastakohtina, toinen vapaana sekä vastuuttomana ja toinen vastuullisena (Ali-löytty 2009, 46-49). Nuoruuden vapaus koetaan myös normina, ja vapauden kokemisen ja toteuttamisen koetaan olevan jopa välttämätöntä hyvän tulevaisuuden ja ihmisenä kehittymisen kannalta (Ketokivi 2002, 54-63).

Monet Ali-löytyn haastattelemat opiskelevat vanhemmat kokivat vanhemmuuden tuoneen mukanaan aikuisuuteen miellettyä henkistä kasvua, itsevarmuutta tai tasapainoa elämään, mutta samalla tämä koettu aikuisuus aiheutti ulkopuolisuuden tunnetta opiskelijayhteisössä (Ali-Löytty 2009, 49-52). Korkeakoulujen opiskelijakulttuuriin kuuluu edelleen melko suurissa määrin alkoholin käyttö erilaisissa opiskelijatapahtumissa. Noin 30 prosenttia opiskelijoista käyttää liikaa alkoholia (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2021).

Vaikka korkeakoulun aloittaminen ei sinällään muuta asennetta alkoholin käyttöä kohtaan, monella se lisää alkoholin käytön määrää (Söderman 2011). Vanhemmuuteen alkoholi ei sovi samassa määrin muun muassa toimintakyvyn laskun vuoksi ja näin ollen opiskelijavanhempi saattaa jättäytyä näistä tapahtumista tai kokea ulkopuolisuutta vähemmän alkoholinkäytön vuoksi.

Vaikka perheellisten opiskelijoiden määrä on melko suuri korkea-asteen opinnoissa, sosiaalipolitiikkamme tukee perheellisiä opiskelijoita melko kevyesti. Monet opiskelijavanhemmat kokevatkin taloudellisia huolia (Ali-Löytty 2009, 58). Alaikäisen lapsen huoltaja saa opintotukeen huoltajakorotuksen, joka on 117,17 euroa kuussa (Kansaneläkelaitos 2023). Kuluttajatutkimuskeskuksen kohtuullisen minimin viitebudjetin mukaan (Lehtinen 2021) 2–6-vuotiaan lapsen kustannukset ovat 222 euroa kuussa lasta kohden, 7–12-vuotiaiden 447–472 euroa kuussa ja 13-16-vuotiaiden 502-540 euroa kuussa. Tutkimuksessa ei ole huomioitu, että seuraavien lapsen kustannukset voivat olla jonkin verran pienemmät verrattuna esikoiseen. Selvää kuitenkin on, että Kelalta saama opintotuen korotus ei keskimäärin riitä kattamaan edes yhden lapsen kuukausittaisia kuluja, vaikka lapsen kulut jaettaisiin kahden vanhemman kesken. Lisäksi viime vuosina koronaepidemiasta johtuneet sulut ovat aiheuttaneet painetta etätyöskentelyyn, joka näkyy monessa perheessä lisääntyneenä tilantarpeena. 2022 vuoden maailmanpoliittinen tilanne on yhä lisännyt perheiden kustannuksia, ja kohtuullisen elämän minimibudjetti esimerkiksi kahden lapsen pikkulapsiperheessä on noussut 2019 vuoden 2884 eurosta 3601 euroon. Yli 50 % ammattikorkeakoulun perustutkinto-opiskelijoista käykin töissä opintojen ohella (Opetus ja kulttuuriministeriö 2019).

Harva perheellinen opiskelija pärjää taloudellisesti ilman työntekoa. Moni perheellinen opiskelija on sitä mieltä, että opiskelijavanhemmat saavat liian vähän tukia, eikä tukijärjestelmä sovellu opiskelevalle vanhemmalle esimerkiksi joustamattomuutensa vuoksi (Ali-Löytty 2009, 58-60). Lapsiperhe-elämässä aikaa työnteolle olisi kuitenkin rajallisesti, joten opintojen, perheen ja työn ristipaine lisää yhä haasteita sekä ajankäytöllisesti, oman jaksamisen ja perheen hyvinvoinnin kannalta. Työn ja perheen yhteensovittaminen tuo haasteita hyvinvoinnille, kuten työstä johtuvaa ajanpuutetta lapsien tai puolison kanssa

olemiseen, omasta jaksamisesta huolestumista sekä riitoja puolisoiden välille (Lammi-Taskula & Karvonen 2014).

3.2 Media-alan ja media-alan opintojen erityispiirteet

Media-ala on työskentelykulttuuriltaan ja työajoiltaan monesta muusta työstä selvästi erottuva. Oman kokemuksen mukaan töitä saatetaan tehdä toisinaan toimistolla, mutta monesti työkohte on jossain muualla ja työt vaativat pitkääkin matkustamista. Työtä tehdään usein projektiluonteisesti, jolloin työ on periodimaista ja intensiivistä (Oksanen-Särelä K. & Niiniaho A. 2020, 47-49, 61-63). Tämä tuo mukanaan sen, että työpäivät venyvät helposti pitkiksi ja työajat ovat hyvinkin epäsäännöllisiä. Media-alalla työskentely on kovaa, työntekijöiltä vaaditaan paljon ja työkäytännöt ja -olosuhteet ovat usein huonoja, jonka takia monet kuormittuvat henkisesti ja fyysisesti (Oksanen-Särelä K. & Niiniaho A. 2020, 61-63). Lisäksi media-alalla voi työn organisointi olla huonoa ja työlainsäädäntöä laiminlyödään, esimerkiksi käyttämällä harjoittelijoita halpatyövoimana (Oksanen-Särelä K. & Niiniaho A. 2020, 36-37, 48).

Aiemmin media-alan eri ammattilaisten työnkuvat ja niiden vaatimukset ovat olleet toisistaan selvästi erottuvat, mutta nykyään työnkuvat ovat sulautuneet yhteen ja ammattilaiset tarvitsevat taitoa ja tietoa laajasti eri media-alan sektoreilta (Malmelin & Villi 2017). Myös Mediawork 2030-kyselyn alustavien tulosten perusteella media-alan työntekijät kokevat yhtenä tärkeimmistä taidoista työssään monialaisen-, mediaisen ja -välineellisen osaamisen (Rantanen ym. 2020). Muita tärkeimpiä osaamisalueita ovat Mediawork 2030-kyselyn mukaan innovatiivisuus, uuden oppiminen ja luovuus, substanssiosaaminen sekä nopeus ja tehokkuus. Samassa kyselyssä tulee esiin, että media-alan työntekijät kokevat työnsä olevan melko intensiivistä, eli työtahdin olevan kova ja tehokkuusvaatimusten lisääntyneen. Media-alan työntekijältä vaaditaan siis paljon, mutta samaan aikaan tehokkuus ja nopeasti kulkeva ajatuksenjuoksu kärsii stressaantuneena ja lasten kanssa valvottujen öiden jäljiltä.

Lomien vietto media-alalla ovat myös projektiluontoisuuden takia harvassa. Taiteen ja kulttuuri barometrin mukaan audiovisuaalisten taiteiden parissa

työskentelevistä henkilöistä vain 6% on voinut pitää mielestään täysin riittävästi lomaa työstään (Taiteen ja kulttuurin barometri 2022, 62). Samalla media-alan työntekijät kokevat toisaalta usein työn imua sekä merkityksellisyyden tunteita (Rantanen ym. 2020). Työ siis vetää puoleensa, siihen on helppo uppoutua ja se motivoi ja palkitsee. Rantanen ym. (2020) toteavat lisäksi media-alan olevan monelle kutsumusammatti ja alalle päätyvän niiden, jotka sinne oikeasti tahtovat. Motivaation voi siis ajatella olevan työuraa aloittelevilla yleisesti suuri.

Lisäksi media-alalla verkostoituminen on erityisen tärkeää, sillä pelkästään opintojen sisältöjen osaaminen ei riitä työllistymiseen, vaan siihen tarvitaan myös suhteita (Vuokko, 2015; Oksanen-Särelä K. & Niiniaho A. 2020, 44). Verkostoitumisella tarkoitetaan henkilökohtaisiin ihmissuhteita, jotka voivat syntyä esimerkiksi opintojen aikana opiskelukavereiden välillä tai työpaikkojen tai projektien kautta (Oksanen-Särelä K. & Niiniaho A. 2020,44). Elokuva- ja tv-alalla sekä mainosalalla jopa yli 60% on työllistynyt verkostojen kautta (Oksanen-Särelä K. & Niiniaho A., 2020, 44). Vuokon (2015) tutkimuksessa medianomit kokivat verkostoitumisen olevan pakollista alalla pärjätäkseen.

Jo opiskeluaikana tehdään useita media-alan projekteja, jossa aiemmin esitetyt media-alan työolojen lainalaisuudet pätevät ja näin ollen opiskelutapa eroaa monen muun alan opinnoista. Keskeisin työtapa medianomin koulutuksessa on projektioppiminen, ja projekteja toteutetaan koulun ulkopuolisten asiakkaiden kanssa (Opintopolku 2022). Tyypillisten luentojen ja kirjallisten tehtävien lisäksi opintoihin kuuluu ammattilaisten työpajoja ja uraohjausta, sekä viiden kuukauden pakollinen harjoittelujakso media-alan yrityksessä (Opintopolku 2022). Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat löytäneet harjoittelupaikkoja Tampereen lisäksi Helsingistä sekä ulkomailta (Opintopolku 2022).

Oman kokemukseni mukaan media-alan opinnoissa projektit tehdään usein ryhmissä ja yhteistyö on saatava toimimaan saumattomasti, jotta työt saadaan tehtyä ilman suurempia ongelmia. Tästä syystä tämän alan opiskelijoiden on hyvä tutustua jo aikaisessa vaiheessa opintoja ja löytää yhteinen sävel mahdollisimman pian. Aikataulut ovat tiukkoja aiheuttaen haasteita vanhemmille, jotka tasapainottelevat opiskeluaikataulujen ja lastenhoitovastuun välillä. Koska alalla opiskellaan ryhmissä ja yhteistyötä tehdään myös ulkopuolisten tahojen

kanssa, opiskelujat vaativat joustavuutta eivätkä aina sijoitu virastoaikaan. Perheellisenä poikkeukselliset työajat tuovat lisähaasteita arkeen, jo pelkästään lasten rutiinien ja rytmien takia.

Media-alaan kuuluva viiden kuukauden harjoittelu voi olla antoisaa oppimista, mutta usein elokuva- ja tv-alalla liikkuu tarinoita harjoittelijoiden käyttämisestä halpana työvoimana (Suomen journalistiliitto n.d.) ja on yleistä, että harjoittelija saa vastuulleen vaativiakin työtehtäviä, joihin ei saa ohjausta tai joiden onnistumista ei valvota tuotannon aikana (Rankka 2012). Omienkin kokemusten perusteella varsinkin pienemmät tuotantoyhtiöt käyttävät herkästi harjoittelijoita täysimääräisinä ja vastuullisina työntekijöinä, joille ei tarvitse maksaa kunnollista korvausta tehdystä työstä.

3.3 Ajankäytön hallinta

Media-ala ja perhe-elämän yhteensovittaminen tuovat mukanaan todellisen haasteen. Työn ja perheen yhteensovittamista hankaloittaa erityisesti vaativa ja uuvuttava työ, pitkät työpäivät, ennustamattomat ja vaikeat työajat, pitkä työmatka tai riittämätön tuki työnantajalta tai työtovereilta (Sorsa & Rotkirch 2020). Ansiotyö ja työaika on yksi merkittävimpiä kiireen lähteitä perheellisten elämässä (Perhebarometri 2011). Media-alalla työpäivät ovat usein pitkiä ja työajat ovat hyvinkin epäsäännöllisiä (Oksanen-Särelä K. & Niiniaho A., 2020). Perhebarometrin (2019–2020) mukaan työn ja perheen yhteensovittamista tukee eniten itselle sopivat työajat, työkavereiden ja esihenkilön tuki, läheisten apu lastenhoidossa ja lastenhoidon joustavuus, etätyömahdollisuus, lastenhoidon vastuun painottuminen puolisolle, sekä siivouspalveluiden ostaminen.

Ajankäytössä on ikuinen ristiriita lapsen edun ja opiskelujen kanssa, sillä lapsihan on aina laitettava ensimmäiseksi prioriteettilistalla (Ali-Löytty 2009). Hektisyys kuuluu varsinkin media-alalla opiskelevalle ja työskentelevälle jokapäiväiseen elämään. Samaan soppaan kun työnnetään vielä lapsi tai kaksi, on sekamieteliä tiedossa kattilakaupalla. Ali-Löytyn (2009) haastattelututkimuksista selviää, että opiskelevilla vanhemmilla syyllisyyden tunne tulee esille ajankäytöllisistä haasteista. Opiskellessa on syyllinen olo siitä, ettei ole lapsen kanssa, ja lapsen

kanssa ollessa saattaa kokea syyllisyyttä siitä, ettei opiskele tarpeeksi. Myös Salmisen (2017) tutkimuksessa opiskelijavanhemmat toivat suurimpana perheen ja opintojen välisenä ristiriitana esiin ajankäytön ja siitä aiheutuvat syyllisyyden tunteet. Tästä seurauksena osa opiskelijavanhemmista on vähentänyt omasta jaksamisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista (Salminen 2017).

Ali-Löytyn (2009) haastatteluista käy ilmi, että vanhemmat ovat miettineet, olisiko lapsi kannattanut hankkia vasta opintojen jälkeen, jolloin olisi voinut hyvällä omallatunnolla keskittyä ainoastaan opiskeluun. Eerolan (2008) haastateltavista yksi isä luonnehtii vanhemmuutta hämmentävänä, kun pitäisi olla hoivaava isä, hyvä puoliso, hoitaa työt, muistaa kavereita ja lisäksi löytää aikaa omille intohimoille ja tarpeille. Paineet kaiken tämän yhdistämiseen on miltei jokapäiväisiä. Vanhemmuuteen kuuluu kuitenkin myös hetkessä elämisen taito, sen sijaan että mietittäisiin, missä pitäisi olla seuraavassa hetkessä. Läsnä oleminen lapselle on koko elämän mittainen tehtävä (Murto & Viinamäki 2013).

Ajankäytön hallinta onkin media-alaa opiskelevalla vanhemmalla suurin kompastuskivi. Kaikkialle ei kerkeä vaikka kuinka yrittäisi. Ajankäytön hallinnan tärkeyden oppii usein kantapään kautta, kun sovitaan kalenteri joka viikko täyteen niin sanotusti ylimääräistä tehtävää. Media-alalla ollaan usein pois kotoa erilaisissa töissä tai projekteissa, joka sitten kostautuu väsymyksenä ja kaikki tämä aika on tietysti lapsilta pois. Kun työlle ja perheelle ei ole tarpeeksi aikaa, yleensä perheaika on se, joka joustaa (Lammi-Taskula & Karvonen 2014).

Ali-Löytyn (2009, 71) tutkimuksen mukaan osa hänen haastateltavista vanhemmista koki, että opintojen hidastaminen helpotti ajankäytöllisiä ristiriitoja. Toki lapseen keskittyminen on tärkeämpää kuin nopeasti valmistuminen, mutta jos perheessä on sellainen tilanne, että opiskelevalla vanhemmalla on ajallaan valmistumisen mahdollisuus, kannattaa se käyttää. Määräajassa valmistuvat saavat opintolainastaan hyvityksen, jonka määrä voi ammattikorkeakouluopiskelijalla olla jopa yli 5000 euroa (Kansaneläkelaitos 2023).

Opiskelijoille voi olla hankalaa jäädä pois opinnoista lapsen sairastumisen vuoksi, toisin kuin työssäkäyvillä vanhemmilla, joilla on oikeus tilapäiseen

hoitovapaaseen lapsen sairastuessa. Tämä saattaa vaikuttaa negatiivisesti opintojen etenemiseen. Toisin sanoen päättäjien viesti opiskelijoille on, ettei opiskeluaika ole tavoitteellinen aika lasten hankintaan (Suoninen 2020). Nykyään on paremmat mahdollisuudet olla etänä luennoilla, mutta media-alan opinnoissa suurin hyöty tulee kuitenkin "kentältä", jolloin pääsee oppimaan käytännön asioita.

Keskimäärin perheelliset opiskelijat kuitenkin valmistuvat hieman muita nopeammin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019). Opiskelijat käyttävät keskimäärin opintoihin viikossa 28,4 tuntia ja perheelliset opiskelijat 28,3 tuntia. Ei-töissä käyvät opiskelijat käyttävät opintoihin vähemmän aikaa kuin työssäkäyvät (Saari ym. 2020, 62). Yleisin opintoja hidastava tekijä perheellisillä opiskelijoilla onkin työnteko, ja vain 32,9 % opiskelijavanhemmista kokee lastenhoidon hidastavan opintoja.

4 Tulokset

Seuraavaksi käyn läpi kyselylomakkeeseeni tulleet tiedot. Vastaukset on jaoteltu niihin haasteisiin, joita kyselyyn vastanneet ovat kokeneet opiskelun ja lapsiperhe-elämän yhdistämisessä sekä siihen, mikä auttaa selviytymään.

4.1 Haasteet

Vastauksissa tulee esiin useita sekä media-alan opintoihin sekä yleisesti lapsiperhe-elämään liittyviä haasteita. Media-alan opintoihin liittyviä haasteita oli useita. Tässä tutkimuksessa kyselyyn vastanneet vanhemmat tekivät kaikki töitä, pois lukien vanhempainvapaalla tällä hetkellä olevat. Kyselyyn vastanneet kokivat media-alan töiden projektiluontoisuuden ja epäsäännöllisten tulojen aiheuttavan haasteita perheen ajankäytön lisäksi perheen taloudelliseen pärjäämiseen. Kyselyyn vastanneet kertovat, että opinnoissa saatetaan tehdä projekteja, jotka kestävät useita päiviä. Tällöin perheen luota joutuu olemaan pitkiä päiviä poissa. Lisäksi harjoittelupaikkoja ei välttämättä löydy omalta paikkakunnalta, jolloin jo matkustusaika vie paljon aikaa perheen luota. Kun koulutyöt kasaantuu, aika lasten kanssa vähenee. Vaikka aikataulut siis saisi toimimaan, niiden järjestäminen koetaan voimia vieväksi. Kuten eräs kyselyyn vastannut kuvasi:

“Aikataulutus ja jatkuva asioiden säätäminen on yksi suurimmista haasteista. Näiden asioiden kanssa kamppaileminen johtaa siihen, että voimavarat ovat aika lopussa ja huomaan olevani hyvin väsynyt.”

Tämä korostuu silloin, kun molemmat vanhemmat ovat työ- tai opiskeluelämässä, ja menoja täytyy aina yhdessä suunnitella puolison kanssa. Kyselyyn vastanneet kokevat väsymystä, joka johtaa työ- ja opiskelutehon heikkenemiseen. Yksi vastanneista kertoo:

“Huomaan tekeväni kaiken opiskelussa, töissä sekä myös perheen kanssa vähän puolella teholla.”

Eri puolelta tulevat paineet aiheuttavat stressiä. Puolison jaksaminen aiheuttaa myös usein huolta ja suurta syyllisyyttä tunnetaan pidempiä aikoja kotoa poissa ollessa. Yksi vastanneista kertoo yrittävänsä korvata projektien aikana poissaolon tekemällä enemmän ollessaan kotona. Kuitenkin kyselyyn vastanneet kokivat, että tällöin oma palautuminen ja harrastukset jää helposti liian vähäiseksi. Kaikki minun kyselyyn vastanneista opiskelijavanhemmista arvioivat valmistuvansa tavoiteajassa, joten aikaa tosiaan joudutaan nipistämään siitä ajasta, jonka muuten voisi käyttää itseensä.

Kun kotona odottaa yksi tai useampi lapsi, myös luokkakavereihin ja opiskelupiireihin on kyselyyn vastanneiden mukaan vaikeampi verkostoitua. Opiskelijan arkirytmii poikkeaa usein työssäkäyvien ja perheellisten arjesta, ja vapaa-ajan vietto sijoittuu usein iltoihin ja öihin.

“Luokkakavereihin ja opiskelupiireihin on vaikeampi verkostoitua.”

Työssäkäyvien opiskelijavanhempien aika täyttyy erilaisista velvollisuuksista. Myös minun kyselyyn vastanneet opiskelijat kuvasivat yhtenä suurimpana haasteena paineiden ristiriidan. Joskus lastenhoito ja työt tai koulutehtävät yhdistettiin käytännössäkin, kun lasten kanssa ulkoillessa seurattiin luentoa. Vastanneet kuvasivat kokemuksiaan:

“Kaikki tulee suoritettua puoliteholla.”

“Ajatukset ovat aina toisaalla, töitä tehdessä mieltii lapsia ja lasten kanssa mieli pyörii keskeneräisissä työprojekteissa.”

Kyselyyn vastanneet toivat myös esiin, kuinka esimerkiksi lasten sairastelu tuo heti haasteita ajankäytön hallintaan. Koska sairaita lapsia ei saa hoitoon, täytyy jommankumman vanhemmista jäädä kotiin hoitamaan lapsia. Työelämässä voi sairaiden lasten kanssa jäädä kotiin kolmeksi päiväksi, mutta opinnoissa luonnollisesti määräajat ja tehtävät pysyvät samoina, vaikka opiskelevan vanhemman täytyisi olla lasten kanssa kotona. Jos molemmat vanhemmat ovat opiskelijoita, ovat kyselyyn vastanneet tällöin pohtineet kumman vanhemman opinnot vaativat läsnäoloa akuutimmin. Kaikkien opiskelijoiden velvollisuudet

ovat samanlaisia eikä alaikäisen vanhempana yleensä saa erivapauksia esim. tehtävien palautusten, osallistumisvelvollisuuksien tai tenttien suhteen.

Kyselyyni vastanneet tuovat esille, että heidän tekemä media-alan työ on usein projektiluontoista, ja projektien kestäessä muutamista päivistä muutamaan viikkoon, ollaan lähes kaikki hereillä olo tunnit työn parissa. Lapsiperheissä työajan määrän lisäksi myös sillä, minä vuorokauden aikana tai viikonpäivänä töitä tehdään, on huomattava vaikutus perheen mahdollisuuteen viettää yhdessä aikaa. Myös minun kyselyyn vastanneet opiskelijat toivat tämän ilmi vastauksissaan, sillä työprojektien aikaan ollaan pitkiä aikoja poissa kotoa lasten luota. Jos projekti sijoittuu viikonlopulle, jää koululaisten kanssa yhteinen aika viikolta vähäiseksi. Eräs kyselyyn vastanneista totesi, että on täysi mahdottomuus ottaa lapsia mukaan media-alan töihin tai päästä hoitamaan työprojektien aikana arjen askareita. Myös säännöllisempää työaikaa tekevillä jää vähemmän aikaa perheen kanssa, sillä opintojen ohella tehtävä työ vie aikaa illoista ja viikonlopuista. Jatkuva paine ja stressi tuovat syyllisyyden tunnetta, sillä perheen kanssa ehtii olla vain lyhyen hetken päivässä.

4.2 Mikä auttaa selviytymään arjessa?

Mikä auttaa jaksamaan lasten tarpeiden, opintojen suorittamisen ja töiden tekemisen ristipaineessa? Kyselylomakkeessani esiin tulleita asioita olivat puolison rooli, sukulaisten ja läheisten apu, tekemisen priorisointi ja aikataulutus, etänä työskentely sekä oma optimistinen asenne haasteisiin. Myös sosiaalituot ja vanhempainvapaat olivat apuna pienempien lasten perheissä.

Kaikki kyselyyn vastanneista kuvasivat puolison roolia tärkeäksi, jotta perheen arki, työ ja opinnot saadaan pyörimään. Kodin siisteys, lasten kускаaminen kouluun, päiväkotiin ja harrastuksiin ovat olleet myös asioita joissa puoliso on ollut korvaamaton apu. Joustavat työajat ja osittaiset etätyömahdollisuudet tuovat arkeen helpotusta, mutta media-alalla varsinkin kuvausten aikaan tämän tyyppinen järjestely on mahdotonta. Yksi vastanneista kertoo:

“Iso apu arjessa ja mahdollistamassa opiskeluni oli kumppanini kotona, joka hoiti lasten arkiset asiat poissaollessani.”

Toisaalta osassa perheissä molemmilla vanhemmilla on sama elämäntilanne, ja kyselyyn vastanneet kuvaavat kotitöiden jakautuvan molemmille vanhemmille tasaisesti. Puolisoiden joustavuus puolin ja toisin oli kyselyyn vastanneiden mukaan tärkeää, ja tämä korostui esimerkiksi lasten sairastuessa.

Suurin osa kyselyyn vastanneista toi esiin myös läheisten merkityksen tukiverkostona. Osalle perheistä sukulaiset olivat toimineet säännöllisenä apuna, kun taas toiset kuvasivat, että läheisiltä on tarvittaessa mahdollista pyytää apua. Jo tämä mahdollisuus avun pyytämiseen vaikutti jaksamiseen positiivisesti. Läheisten apu korostui pienempien lasten perheissä. Kyselyyn vastanneilla oli monen ikäisiä lapsia, ja teini-ikäisten lasten vanhemmille opintojen, työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen onnistui helpommin, kun lapset eivät kaipaa jatkuvaa vahtimista tai huomioista, ja ovat vähemmän kotona. Kyselyyn vastanneista kukaan ei kertonut käyttävänsä kunnan, järjestöjen tai yksityisten yritysten palveluja arjen apuna.

Osa kyselyyn vastanneista toi esiin, kuinka omaa tekemistä joutuu priorisoimaan eri tavalla ajan ollessa tiukalla. Esimerkiksi omista harrastuksista on karsittu. Eräs vastanneista kertoi, että teki koulutöitä aina matkat, jolloin kotiin tullessa pystyi olemaan paremmin läsnä. Toisaalta vanhemman oma hyvinvointi ja palautuminen on myös tärkeää jaksamisen kannalta, kuten yksi vastanneista kuvailee:

“Olen käynyt tekemässä töitä viikonloppuina, ja joskus myös viikolla keikkatöitä. Pitää olla tarkkana ettei ota liikaa töitä, että ehtii myös palautua.”

Koronan myötä myös media-alan opinnoista suuri osa muuttui etäopinnoiksi, joka alkuun toi haasteita opintojen suorittamiseen, sillä käytännön työn opiskelua on vaikeaa muuttaa etätöksi nopeassa ajassa. Perheellisille opiskelijoille etäopiskelu vapautti kuitenkin aikaa matkustamisesta ja toi joustavuutta

opiskelun ajankohtaan. Varsinkin pidemmältä matkustavat ovat kokeneet, että etäopiskelu on auttanut opintojen ja perhe-elämän yhteensovittamisessa.

Osa kyselyyn vastanneista toi esiin myös oman positiivisen asenteen vaikutuksen jaksamiseen ja arjesta selviytymiseen. Eräs kertoi kokevansa, että kaikesta voi selvitä, vaikka heti selvää ratkaisua ei keksisikään. Vanhemmuus tuo mukanaan myös ilon ja onnen tunteita. Toinen vastanneista kertoo arjessa auttavan esimerkiksi onnen tuntemukset, kun lapset leikkivät keskenään nauttien toistensa seurasta. Kyselyyn vastaajat toivat esiin myös oman elämän asenteen merkityksen työn, opiskelun ja perhe-elämän yhdistämisessä. Omalla suhtautumisella koetaan myös olevan vaikutusta jaksamiseen, kuten eräs vastanneista kuvasi:

“Itselläni on aina tapana ajatella, että kaikki kyllä järjestyy. On tilanne sitten mikä tahansa. On aina jokin keino. Sitä saattaa vaan hetken pidempään miettiä ja etsiä.”

5 POHDINTA

Tässä opinnäytetyössä on tarkasteltu media-alan opiskelijoiden kokemuksia opintojen, työn ja perheen yhdistämisestä. On tärkeää tunnistaa alalla olevia tekijöitä, jotka joko mahdollistavat tai haittaavat perhe-elämän ja opintojen yhdistämistä. Tämä on edellytys sille, että perheen perustaminen on mahdollista jo opintojen aikana yhä useammalle, ja että jo olemassa olevia opiskelijavanhempia voidaan tukea. Aiemmassa tutkimuksessa vanhemmuuden ja opiskelujen yhdistämisen on huomattu aiheuttavan monenlaisia ristiriitoja (Ali-Löytty 2009), jonka voi ajatella aiheuttavan kuormitusta. Monet tämän tutkimuksen kyselyyn vastanneista kokivat oman elämäntilanteen kuormittavana. Kuormitusta lisäsi muun muassa media-alan erityispiirteet kuten epäsäännölliset työajat, pitkät työpäivät, työn projektiluonteisuus ja rahatilanteen niukkuus. Kyselyyn vastanneilla oli myös kokemus, että vanhemmuuden vuoksi verkostoituminen oli haastavampaa ja samanlainen kokemus on todettu opiskelijavanhemmilla myös aikaisemmissa tutkimuksissa (Ali-Löytty 2009, 81).

Lapsiperheen, opiskelujen ja työnteon yhdistäminen on ymmärrettävästi haastavaa myös ajankäytön hallinnan kannalta. Opiskelevat vanhemmat ovatkin kuvanneet, että vanhemmuuden ja opiskelun yhdistämisen avain on onnistunut aikataulutus (Ali-Löytty 2009, 66-67). Jo käytännön kotityöt ja arjen pyörittäminen vievät paljon aikaa. Lapset saavat nopeasti sekasotkun aikaan, ja eräs vastaajista kuvasikin lapsia pieniksi tornadoiksi. Ruoka pitää tehdä, lapset pukea ja kuljettaa hoitoon tai harrastuksiin, käydä kaupassa ja hoitaa muut arjen askareet, eikä näistä voi lapsiperheessä joustaa. Pienet lapset tarvitsevat myös jatkuvaa kaitsemista, ja lisäksi kaikenikäisille lapsille täytyy olla psyykkinen tuki ja turva sekä jaksaa tehdä heidän kanssansa mieluisia asioita. Se aika, mikä kanssaopiskelijoilla olisi puhtaasti vapaa-aikaa, menee opiskelijavanhemmilla lasten kanssa. Kyselyyn vastanneilla olikin kokemus siitä, että oma aika ja harrastukset jäivät liian vähälle.

Itsekin kahden lapsen vanhempänä haluaisin käyttää enemmän aikaa lasten kanssa, mutta tämänhetkisen tilanteeni takia se on usein miltei mahdotonta. Onnistuessani löytämään sopivan hetken lasten kanssa, ihan vaikka vain leikkimiseen, on työt ja opiskelut aina mukani. En osaa rauhoittua ja olla

mukana tilanteessa täysillä, sillä keskeneräiset työt tai tehtävät kolkuttelevat takaraivossa jopa alitajuisesti.

Kuten omassa kyselyssäni, myös aiemmassa tutkimuksessa on taloudellisen toimeentulon epävarmuus koettu aiheuttavan huolta opiskelijavanhemmille (Salminen 2017). Heikko taloudellinen tilanne on myös stressiä ja uupumusta aiheuttava tekijä, ja taloudellinen niukkuus heijastuu myös lasten hyvinvointiin (Lammi-Taskula & Karvonen 2014). Näkisin, että opiskelijavanhempien vahvempi taloudellinen tuki auttaisi heitä sekä keskittymään paremmin opintoihin ja parantaisi sekä näiden opiskelijoiden, että heidän lastensa hyvinvointia. Taloudellinen ristiriita liittyy tietenkin myös ajankäyttöön työnteon vähentäessä opintoihin ja perheeseen käytettävää aikaa (Salminen 2017, 19), joka voi taas vaikuttaa opintojen pitkittymiseen. Kuitenkin samaan aikaan opiskelijat eivät halua pitkittää opintoja, jotta eivät menettäisi opintolainahyvitystä. Tällä hetkellä monella on tunne, että jo opiskelujen aikana on lähellä burn-outia, joten paremmat sosiaalietuudet todella maksaisivat itsensä takaisin, kun työelämään saadaan jaksavia ja tuottavia työntekijöitä sekä tässä, että seuraavassa sukupolvessa.

Media-alalla nähdään usein huonoja työkäytäntöjä, jotka ovat vakiintuneet melko yleisiksi (Oksanen-Särelä K. & Niiniaho A. 2020). Kova työpaine tuli esiin myös tämän tutkimuksen kyselylomakkeessa. Monissa tuotannoissa media-alalla ei välttämättä edes makseta ylityökorvauksia, mutta silti niiden tekemiseen valitettavan usein päädytään. Ala on vielä suhteellisen pieni, joten monilla uusilla tekijöillä on vaikeuksia uskaltaa kertoa omasta jaksamisesta tai pyytää ylityökorvauksia. Tämä vaikuttaa pitkässä juoksussa miltei kaikkeen, kuten omaan ja perheen jaksamiseen. Tämän takia on tärkeää huolehtia myös parisuhteen hyvinvoinnista ja julkisten toimijoiden parisuhdepalvelut ovat tärkeitä.

Tämän opinnäytetyön kyselylomakkeessa käytiin myös läpi työn, opiskelujen ja vapaa-ajan yhdistämistä helpottavia tekijöitä. Aiemmassa tutkimuksessa (Perhebarometri 2019–2020) työ- ja perhe-elämän yhdistämistä helpottavista asioista on korostunut eniten puolison merkitys. Vaikka työnteon ja opintojen yhdistäminen sekä erityisesti pikkulapsiaika kuormittaa parisuhdetta, hyvä parisuhde ja tiimipeli toimivat myös opiskelujen mahdollistajana ja jaksamisen

tukena. Perhebarometrissa (2019–2020) keskeisenä tekijänä noussut puolison työaikojen joustaminen oli tärkeää myös kyselyyn vastanneille silloin, kun heidän omat projektinsa eivät joustoa mahdollistaneet. Perhebarometrissa esiin tulleet suunnittelutaidot mainittiin myös omassa kyselyssäni, mutta jatkuva suunnittelu koettiin toisaalta myös uuvuttavana.

Lisäksi muut tukiverkostot koetaan tärkeänä apuna arjen selviytymisen kannalta. Aiemmassa tutkimuksessa on todettu, että hyvinvoivat opiskelijavanhemmat eroavat huonosti tai kohtalaisesti voivista siinä, että kohtalaisesti ja huonosti voivilla vanhemmilla sosiaaliset verkostot ja lähipiirin antama tuki koetaan riittämättömäksi (Salminen 2017). Tässä opinnäytetyössä kyselyyn vastanneista harva perhe käytti perheen tai läheisten ulkopuolista apua jaksamisensa tuessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportissa (2014) todetaan, että vaikka yli 35 % perheistä kaipaa apua jaksamiseensa, niin iso osa näistä vanhemmista eivät kerro avun tarpeestaan ammattilaisille. Tärkeää opiskelevien vanhempien jaksamisen tukemiseksi olisi tuoda esiin nykyisiä julkisen puolen ja järjestöjen tuen muotoja. Myös uusia tukimuotoja kuten opinahjon järjestämiä lapsiparkkeja esimerkiksi erilaisten kuvausharjoitusten ajaksi, voisi kehittää.

Tähän tutkimukseen vastanneet kokivat motivaationsa opiskeluun ja alan töihin olevan korkea, ja tämän helpottavan jaksamista. Motivaatio omaan alaan on myös aiemmassa tutkimuksessa huomattu olevan media-alalle ominainen piirre (Rantanen ym. 2020). Optimismin onkin todettu sekä lisäävän resilienssiä eli ihmisen kykyä selviytyä vastaan tulevista haasteista ja ongelmista, sekä vähentävän koettua stressiä (Pathak & Lata 2018), ja huonon motivaation on taas huomattu altistavan työympäristön negatiivisille tekijöille ja näin vaikuttavan uupumuksen syntymiseen (Trépanier ym. 2020). Vaikka media-alan opiskeluissa ja työssä on monia alalle spesifejä ongelmia, jotka vaikeuttavat vanhemmuuden yhdistämistä opiskeluaikaan ja työntekoon, vaikuttaa alaa aloittavien motivaatio ja into tekemiseen ylittää nämä haasteet.

LÄHTEET

Ali-Löytty, A. 2009. Opiskelijavanhemmuuden ristiriidat. Tampereen yliopisto, Tampere. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 22.11.2022. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-19730>

Eerola, P. 2009. Isyys liikkeessä. Tutkimus nuorista miehistä, isyydestä ja muutoksesta. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 20.11.2022. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-19702>

Kansaneläkelaitos. 2023. Opintoraha. Verkkosivu. Viitattu 14.1.2023. <https://www.kela.fi/opintotuki-opintoraha>

Ketokivi, K. Vapauden lumo ja vastuun taakka. Perheen perustaminen pidentyneen nuoruuden kulttuurissa. 2002. Helsingin yliopisto, Helsinki. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 9.3.2023. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20031205>

Lammi-Taskula, J. Karvonen, S. 2014. Lapsiperheiden hyvinvointi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Viitattu 6.1.2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-270-6>

Lehtinen, A. 2021. Mitä eläminen maksaa? Kohtuullisen minimin viitebudjettien hintapäivitys vuodelle 2021. Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta. Viitattu 12.1.2023. <http://hdl.handle.net/10138/333191>

Nieminen. T. 2019. Kumpi joustaa – työ vai perhe? E-artikkeli. Viitattu 21.11.2022. <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2019/kumpi-joustaa-tyo-vai-perhe/>

Nurmilaukas, T. Turkkila, H. 2019. Opiskelijoiden stressi, ahdistuneisuus ja hyvinvointi. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Kouvola. Opinnäytetyö. Viitattu 16.1.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019052010745>

Oksanen-Särelä K., Niiniaho A., 2020. Sinnikkyys ja rakkaus liikkuvaan kuvaan. Elokuva-alalle 2005-2019 valmistuneiden työllistyminen. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Cuporen verkkojulkaisuja 62. Viitattu 14.4.2023. <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/sinnikkyys-ja-rakkaus-liikkuvaan-kuvaan>

Opintopolku. 2022. Opetushallitus. Verkkosivu. Viitattu 21.12.2022. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/toteutus/1.2.246.562.17.000000000000000003460>

Rantanen, J. Koivula, M. Hiltunen, P. Niemi, L. Saari, T. Tammelin, M. Parviainen, T.; Villi, M. 2020. Mediatyöntekijöiden kokemuksia työstä digitaalisessa toimintaympäristössä. Työelämän tutkimuskeskus ja Tampereen yliopisto. Viitattu 7.5.2023. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1549-8>

Rankka, A. 2012. Media-alan työharjoittelukäytännöt ja niiden parantaminen. Metropolia ammattikorkeakoulu. Helsinki. Opinnäytetyö. Viitattu 3.3.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012060812245>

Ristikari, T. Keski-Säntti, M. Sutela, E. Haapakorva, P. Kiilakoski, T. Pekkarinen, E. Kääriälä, A.; Aaltonen, M. Huotari, T. Merikukka, M. Salo, J. Juutinen, A. Pesonen-Smith, A. Gissler, M. 2018. Suomi lasten kasvuympäristönä. Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 210. Helsinki. Viitattu 8.5.2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-152-2>

Saari, J., Koskinen, H., Attila H., Sarén, N. 2020. Eurostudent VII – Opiskelijatutkimus 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:25. Helsinki. Viitattu 3.2.2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-907-3>

Salminen, E. 2017. Korkeakouluopiskelun ja vanhemmuuden yhteensovittaminen Suomessa – hyvinvointia ja haasteita. Tampereen yliopisto, yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 23.11.2022. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201711172718>

Sorsa, T., Rotkirch, A. 2020. Työ ja perhe ne yhteen sopii? Vanhemmuuden ja työn yhteensovittaminen suomalaisissa lapsiperheissä. Väestöntutkimuslaitos, Katsauksia E43/2020.

Suomen journalistiliitto. n.d. Harjoittelu elokuva- ja tv-alalla. Verkkosivu. Viitattu 14.4.2023. <https://journalistiliitto.fi/fi/pelisaannot/tyoharjoittelussa/harjoittelu-elokuva-ja-tv-alalla/>

SVT VÄESTÖRAKENNE - Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne. Verkkosivu. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 21.3.2023. <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

Suoninen, N. 2020. Perheelliset opiskelijat, rakenteet ja toimijuus: Kriittinen diskurssianalyysi yliopistossa opiskelevien pienten lasten vanhempien arjen kuvauksista. Tampereen yliopisto, Tampere. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 2.2.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202004284230>

Söderman, J. 2011. Korkeakouluopiskelijoiden kokemuksia korkeakoulujen opiskelijakulttuurin ja alkoholin välisestä suhteista. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 10.5.2023 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2011121311798>

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Korkeakoulu-opiskelijoiden terveys- ja hyvinvointi-tutkimus KOTT. 2021. Verkkosivu. Viitattu 10.5.2023. <https://www.terveytemme.fi/kott/tulokset/index.html#paihteet>

Trépanier, S. G., Vallerand, R. J., Ménard, J., & Peterson, C. (2020). Job resources and burnout: Work motivation as a moderator. *Stress and Health*, 36(4), 433-441. Viitattu 25.5.2023. <https://doi.org/10.1002/smi.2939>

Viinamäki, S. Murto, R. 2013. Vanhemmuuden ja opiskelun yhteensovittaminen: Alle kouluikäisten lasten vanhempien kokemuksia Seinäjoen ammattikorkeakouluopiskelijoiden näkökulmasta. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 29.11.2022 <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013120219481>

Virtala, A. 2007. Family Planning among University Students in Finland. Tampereen yliopisto, Tampere. Väitöskirja. Viitattu 29.11.2022. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-6888-9>

Vuokko, E. 2015. Työllistyminen TV- ja elokuva-alalla. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Helsinki. Opinnäytetyö. Viitattu 21.1.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505198769>

LIITTEET

Kyselylomake

MEDIA-ALA JA VANHEMMUUS

Kyselylomake audio-visuaalista alaa opiskeleville vanhemmille.

1. Nimi, ikä ja ammatti.

2. Minkä ikäinen / ikäisiä lapsesi ovat?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- 0-11kk
 1-3v
 4-12v
 13-18v
 18+

3. Miten olet yhdistänyt vanhemmuuden ja opiskelujen aikataulutuksen?

4. Oletko käynyt / käyttkö opintojen ohella samanaikaisesti töissä?

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

Ei

Muu: _____

5. Millaisia haasteita media-alaa opiskelevan ja mahdollisesti jopa samaan aikaan media-alalla työskentelevän vanhemmuus pitää sisällään?

6. Mahdollisen kumppanisi rooli perheessä?

7. Mieleenpainuvvin hetki vanhempana?
